

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi perhehoitajain
2 §:n muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Perhehoitajalakeja ehdotetaan muutettavaksi siten, että perhehoitajalle maksettavan palkkion määrää tarkistettaisiin vuosittain vahvistettavalla, työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä tarkoitettulla indeksillä korotettuna. Lisäksi muutkin hoitopalkkion perusteita ja määrää koskevat säännökset siirrettäisiin asetuksesta

lain tasolle.

Esitys liittyy valtion vuoden 2006 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2006 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Perhehoidolla tarkoitetaan sosiaalihuoltolain (710/1982) 25 §:n mukaan henkilön hoidon, kasvatuksen tai muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä hänen oman kotinsa ulkopuolella yksityiskodissa. Perhehoitajasta säädetään perhehoitajalaissa (312/1992). Perhehoitajalla tarkoitetaan henkilöä, joka hoidon järjestämistä vastaavan kunnan tai kuntainliiton kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen perusteella antaa kodissaan sosiaalihuoltolain 25 §:ssä tarkoitettua perhehoitoa. Perhehoitaja ei ole työsuhteen mukaisesti työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettua työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan tai kuntayhtymään.

Perhehoitajalle maksettavasta hoitopalkkiosta säädetään perhehoitajain 2 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan, jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, perhehoitajalla on oikeus saada hoidosta palkkiota siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Palkkion määrä perustuu hoitoon käytettävään aikaan ja hoidon vaativuuteen. Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvos-

ton asetuksella säädetään palkkion suuruudesta sekä tarkemmista perusteista palkkion määrittämiseksi. Perhehoitajalle maksettavan palkkion määrästä ja suorittamisesta tulee sopia perhehoitajain 4 §:ssä tarkoitettussa toimeksiantosopimuksessa.

Hoitopalkkion suuruudesta sekä tarkemmista perusteista palkkion määrittämiseksi säädetään perhehoitajalle maksettavasta palkkiosta ja korvauksesta annetun asetuksen (420/1992) 1 §:ssä. Pykälän 1 momentissa säädetään perhehoitajalle maksettavan hoitopalkkion määrästä. Pykälän 4 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettuja määriä sekä perhehoitajain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimeksiantosopimuksen mukaisia hoitopalkkioita tarkistetaan kalenterivuosittain sen palkkaindeksiluvun mukaan, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain (395/1961) 9 §:n soveltamista varten. Pykälän 4 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettut, tarkistetut vähimmäis- ja enimmäismäärät pyöristetään lähinnä ylimpään euroon.

Vuodesta 1996 asti voimassa olleiden säännösten mukaan sosiaali- ja terveystiete-

teriö on vahvistanut joka kalenterivuodelle kaksi eri indeksilukua, työkäisten ja eläkeikäisten indeksit. Perhehoitajien palkkioihin on aiemmin sovellettu työkäisten indeksia, jossa sekä palkkatason että hintatason muutoksen painokerroin oli 0,5. Työntekijäin eläkelain 9 § muutettiin vuoden 2005 alusta voimaan tulleella lailla (634/2003) siten, että maksussa olevia eläkkeitä koskevat indeksit korvattiin työeläkeindeksillä, joka vastasi aikaisempaa eläkeikäisten indeksia. Uudessa työeläkeindeksissä palkkatason muutoksen painokerroin on 0,2 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,8. Vanha työkäisten indeksi poistui samalla käytöstä vuoden 2005 alussa. Sitä vastaava indeksiluku vahvistetaan kuitenkin vielä siirtymäkauden, joka jatkuu vuoteen 2011. Tästä säädetään työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 17 momentissa.

Jotta perhehoitajien hoitopalkkioiden indeksisuoja ei olisi työeläkkeiden indeksijärjestelmän uudistuksen seurauksena heikentynyt ja jotta hoitopalkkioiden reaaliarvo olisi säilynyt, päätettiin perhehoitajalain 2 §:n väliaikaisella muutoksella (1427/2004) käyttää vuoden 2005 aikana vanhaa työkäisen eläkeindeksiä vastaavaa indeksilukua, joka vahvistetaan vielä siirtymäkauden ajan, vuoteen 2011 saakka.

Kyseisellä siirtymäkauden indeksillä tarkistetut hoitopalkkion euromäärät kirjattiin perhehoitajalain 2 §:n 1 momenttiin. Samassa yhteydessä muutkin hoitopalkkion perusteita ja määrää koskevat säännökset siirrettiin asetuksesta lakiin. Näin asiaa koskeva sääntely saatettiin hoitopalkkion osalta paremmin vastaamaan perustuslain 80 §:ssä säädösten asettamia vaatimuksia. Muutos on voimassa vuoden 2005 loppuun.

Hoitopalkkion määrä vuoden 2005 tasossa on vähintään 234 euroa perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kalenterikuukaudessa. Hoitopalkkion määrä on enintään 701 euroa silloin, kun perhehoitaja hoitaa perhehoidossa olevaa henkilöä kokoaikaisesti, ja enintään 351 euroa silloin, kun perhehoitaja ei hoida perhehoidossa olevaa henkilöä kokoaikaisesti. Jos perhehoidossa oleva henkilö vaatii runsaasti hoitoa tai erityistä huomiota tai huolenpitoa, hoitopalkkion enimmäismäärää voidaan korottaa enintään kaksinkertaiseksi

perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kalenterikuukaudessa.

Hoitopalkkiota ei makseta perhehoitoon sijoitettua omaa alle 18-vuotiasta lastaan hoitavalle henkilölle eikä henkilölle, joka on kieltäytynyt vastaanottamasta palkkiota. Hoitopalkkio voidaan erityisestä syystä sopia maksettavaksi myös säädettyä vähimmäismäärää pienempänä.

Vuoden 2004 lopussa Suomessa oli 3 792 perhehoitajaa. Perhehoitajan keskimääräinen kuukausiansio oli vuonna 2004 noin 565 euroa kuukaudessa.

2. Esityksen tavoitteet ja ehdotetut muutokset

Esityksessä perhehoitajalain 2 §:ää ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä myös sen jälkeen, kun pykälää koskeva väliaikainen lainmuutos vuoden 2005 lopussa lakkaa olemasta voimassa, säädettäisiin hoitopalkkion suuruudesta sekä tarkemmista määräytymisperusteista. Ehdotetun 2 §:n 2 ja 3 momentti olisivat samansisältöiset kuin perhehoitajalle maksettavasta palkkiosta ja korvauksesta annetun asetuksen 1 §:n 2 ja 3 momentti.

Jo väliaikaista lainmuutosta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 252/2004 vp) on tavoitteeksi todettu perhehoitajan hoitopalkkion indeksisuojan parantaminen vuoden 2006 alusta. Esityksessä ehdotetaan perhehoitajan palkkion sitomista kertoimeen, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 7 b §:n soveltamista varten (*palkkakerroin*). Palkkakertoimessa ansiotason muutos vaikuttaa painokertoimella 0,8 ja kuluttajahintojen muutos painokertoimella 0,2. Kerrointa käytetään työeläkkeiden indeksijärjestelmässä eläkkeitä laskettaessa.

Perhehoitajan hoitopalkkio perustuu hoitajan tekemään hoitotyöhön, johon hoitaja on sitoutunut kunnan kanssa tekemällään toimeskiantosopimuksella. Palkkio rinnastuu siten työ- tai virkasuhteen perusteella maksettavaan palkkaan. Siksi hoitopalkkioiden indeksisuojan heikentyminen vastaamaan maksussa olevien eläkkeiden indeksisuoja ei ole perusteltavissa. Näin tapahtuisi, jos ehdotettua muutosta ei tehtäisi.

Esityksessä ehdotetaan kirjattavaksi perhehoitajalain 2 §:n 1 momenttiin hoitopalkkion

euromäärät sellaisina kuin ne ovat laissa 1427/2004 eli vuoden 2005 indeksiluvun mukaisina. Vuoden 2006 alusta hoitopalkkion määriä tarkistettaisiin palkkakertoimella, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 7 b §:n soveltamista varten. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa tämän kertomen aina viimeistään kaksi kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, josta sitä sovelletaan.

Tarkoitus on, että sama indeksisuoja koskee muitakin kuin ehdotetun 2 §:n 1 momentissa säädettyjä palkkioiden vähimmäis- ja enimmäismääriä. Tätä tarkoittava säännös ehdotetaan sisällytettäväksi pykälän 4 momenttiin. Pykälän 1 momentissa tarkoitettujen palkkioiden vähimmäis- ja enimmäismäärät pyöristettäisiin lähinnä ylimpään euroon. Pyöristämisen osalta ehdotettu säännös on samansisältöinen, kuin perhehoitajalle maksettavasta palkkiosta ja korvauksesta annetun asetuksen 1 §:n 4 momentti.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on tarkoitus käynnistää laaja perhehoitoa koskeva kokonaisuudistus, jonka yhteydessä jatkossa selvitetään muun muassa tarve muuttaa perhehoitajalakeja laajemmin.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksessä ehdotetaan perhehoitajan palkkion sitomista 1 päivästä tammikuuta 2006 palkkakertoimeen, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 7 b §:n soveltamista varten työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentissa tarkoitettujen eläkeindeksien sijaan.

Jos ehdotettua muutosta ei tehtäisi, kunnat saisivat perusteettomasti hyväkseen indeksin vaihtumisesta aiheutuvan hyödyn, ja perhehoitajien palkkioiden indeksisuoja jäisi vastaavasti heikoksi. Ehdotettu indeksisidonnaisuuden muutos parantaisi perhehoitajien taloudellista asemaa.

Ehdotetussa palkkakertoimessa indeksiluku

vuonna 2005 oli 1,028. Arvion mukaan vastaava luku vuonna 2006 olisi 1,059. Palkkiot nousisivat siis noin 3 prosentilla. Vastaavasti työeläkeindeksin vuoden 2005 indeksiluvun 2047 arvioidaan nousevan vuonna 2006 lukuun 2081. Työeläkeindeksiin sidottuna palkkioiden kehitys olisi vain noin 1,7 prosenttia.

Ehdotettu indeksi olisi arvion mukaan vuonna 2006 noin 1,3 prosenttiyksikköä suurempi kuin työeläkeindeksi, jota sovellettaisiin, jos muutosta ei tehtäisi. Ehdotettu muutos merkitsee, että kuntien menojen lisäys olisi noin 300 000 euroa, josta valtion osuus on noin 100 000 euroa.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä on käyty kuntalain (365/1995) 8 §:n mukainen neuvottelu.

5. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2006 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Omaishoidon kehittämiseen ja perhehoitajan sekä omaishoitajan palkkioiden indeksisuojan parantamiseen on osana valtion-osuusmomenttia vuoden 2006 valtion talousarviossa varattu 4,0 miljoonaa euroa.

6. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan vuoden 2006 alusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

perhehoitajain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 3 päivänä huhtikuuta 1992 annetun perhehoitajain (312/1992) 2 § seuraavasti:

2 §

Hoitopalkkio

Jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, perhehoitajalla on oikeus saada hoidosta palkkiota (*hoitopalkkio*). Hoitopalkkion määrä perustuu hoitoon käytettävään aikaan ja hoidon vaativuuteen. Hoitopalkkiota maksetaan perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kalenterikuukaudessa vähintään 234 euroa ja enintään:

1) 701 euroa silloin, kun perhehoitaja hoitaa perhehoidossa olevaa henkilöä kokoaikaisesti; tai

2) 351 euroa silloin, kun perhehoitaja ei hoida perhehoidossa olevaa henkilöä kokoaikaisesti.

Jos perhehoidossa oleva henkilö vaatii runsaasti hoitoa tai erityistä huomiota tai huolenpitoa, voidaan hoitopalkkion 1 momentissa tarkoitettuja enimmäismääriä korottaa enintään kaksinkertaisiksi perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kalenterikuukaudessa.

Hoitopalkkiota ei makseta perhehoitoon sijoitettua omaa alle 18-vuotiasta lastaan hoitavalle henkilölle eikä henkilölle, joka on

kieltäytynyt vastaanottamasta palkkiota. Hoitopalkkio voidaan erityisestä syystä sopia maksettavaksi myös 1 momentissa säädettyä vähimmäismäärää pienempänä.

Edellä 1 momentissa mainitut ja toimeksiantosopimuksessa sovitut hoitopalkkioiden määrät tarkistetaan kalenterivuositain työntekijäin eläkelain (395/1961) 7 b §:ssä tarkoitettulla palkkakertoimella. Edellä 1 momentissa tarkoitettut, tarkistettut vähimmäis- ja enimmäismäärät pyöristetään lähinnä ylöspään euroon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tässä laissa mainitut hoitopalkkioiden määrät vastaavat työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 17 momentin mukaan vuodelle 2005 vahvistettua indeksilukua.

Hoitopalkkioiden määrät tarkistetaan vuoden 2006 alusta työntekijäin eläkelain 7 b §:n nojalla kyseiselle vuodelle vahvistetulla palkkakertoimella.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 16 päivänä syyskuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Peruspalveluministeri *Liisa Hyssälä*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

perhehoitajain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 3 päivänä huhtikuuta 1992 annetun perhehoitajain (312/1992) 2 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Palkkio

Jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, perhehoitajalla on oikeus *siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään* saada hoidosta palkkiota. Palkkion määrä perustuu hoitoon käytettävään aikaan ja hoidon vaativuuteen.

Asetuksella säädetään palkkion suuruudesta sekä tarkemmista perusteista palkkion määrittämiseksi.

Ehdotus

2 §

Hoitopalkkio

Jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, perhehoitajalla on oikeus saada hoidosta palkkiota (*hoitopalkkio*). *Hoitopalkkion* määrä perustuu hoitoon käytettävään aikaan ja hoidon vaativuuteen. *Hoitopalkkiota maksetaan perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kalenterikuukaudessa vähintään 234 euroa ja enintään:*

1) 701 euroa silloin, kun perhehoitaja hoitaa perhehoidossa olevaa henkilöä kokoaikaisesti; tai

2) 351 euroa silloin, kun perhehoitaja ei hoida perhehoidossa olevaa henkilöä kokoaikaisesti.

Jos perhehoidossa oleva henkilö vaatii runsaasti hoitoa tai erityistä huomiota tai huolenpitoa, voidaan hoitopalkkion 1 momentissa tarkoitettuja enimmäismääriä korottaa enintään kaksinkertaisiksi perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kalenterikuukaudessa.

Hoitopalkkiota ei makseta perhehoitoon sijoitettua omaa alle 18-vuotiasta lastaan hoitavalle henkilölle eikä henkilölle, joka on kieltäytynyt vastaanottamasta palkkiota. Hoitopalkkio voidaan erityisestä syystä sopia maksettavaksi myös 1 momentissa säädettyä vähimmäismäärää pienempänä.

Edellä 1 momentissa mainitut ja toimeksiantosopimuksessa sovitut hoitopalkkioiden määrät tarkistetaan kalenterivuositain

työntekijäin eläkelain (395/1961) 7 b §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella. Edellä 1 momentissa tarkoitetut, tarkistetut vähimmäis- ja enimmäismäärät pyöristetään lähinnä ylimpään euroon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tässä laissa mainitut hoitopalkkioiden määrät vastaavat työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 17 momentin mukaan vuodelle 2005 vahvistettua indeksilukua.

Hoitopalkkioiden määrät tarkistetaan vuoden 2006 alusta työntekijöin eläkelain 7 b §:n nojalla kyseiselle vuodelle vahvistetulla palkkakertoimella.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.
